

ISSN (Online): 2783-4255

Research Paper

Identifying the dimensions and components of cultural diversity management in schools in order to provide a suitable model

Faranak Mosavi ^{1*}, Behrouz Rahmani Fard ², Fatemeh Rajabi ², Davood Doosti Haji Abadi ², Ayoub Shahbazi ², Hanieh Mohammadi ², Susan Hosseini ², Mohammad Saber Aghaei ², Elham Karamali ², Yousef Toshmalani ², Ali Mohammadi ², Hossein Kamari ²

1. Professor, Department of Educational Management, Ker.C., Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

2. PhD student, Department of Educational Management, Ker.C., Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

Received: 02/04/2024

Accepted: 09/04/2025

PP: 33-48

Use your device to scan and read
the article online

DOI:

Keywords: Management, cultural diversity, inclusive educational environments, educational justice, intercultural conflicts

Abstract

Introduction: In recent years, along with the increase of migration and globalization phenomena, the management of cultural diversity in educational environments has become one of the main challenges and priorities of educational systems. This has a special place especially in order to achieve the goals of educational justice and create inclusive learning environments. As key social institutions, schools play a central role in accepting, reflecting and managing cultural diversity in order to respond to the educational and social needs of students from different backgrounds.

research methodology: The current research was conducted with the aim of identifying the dimensions and components of cultural diversity management in schools and providing a suitable model, using the grounded theory method. Data were collected through semi-structured interviews with 11 school principals with experience in multicultural educational settings. Participants were selected purposefully using theoretical sampling and the sampling process continued until theoretical saturation was reached. Data were analyzed using MAXQDA software and theoretical coding method (including open, axial and selective coding).

Findings: Managing cultural diversity in schools includes five main dimensions: family participation, multicultural policies, educational contents and methods, creating inclusive environments and reducing cultural conflicts.

Conclusion: The participation of families in the learning process, the design of multicultural policies that include ethnic and religious diversity in curricula, and the use of diverse educational methods were identified as key factors in creating inclusive and fair educational environments. Also, creating an intimate atmosphere and respecting cultural differences helps to strengthen students' empathy and communication skills.

Citation: Mosavi, F., Rahmani Fard, B., Rajabi, F., Doosti Haji Abadi, D., ... Kamari, H. (2025). Identifying the dimensions and components of cultural diversity management in schools in order to provide a suitable model. *Journal of Transcendent Education*, 17 (1), 33-48.

Corresponding author: Faranak Mosavi

Address: Islamic Azad University, Kermanshah branch

Email: fa.mossavi@iau.ac.ir

مقاله پژوهشی

شناسایی ابعاد و مولفه‌های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس به منظور ارائه الگوی

مناسب

فرانک موسوی^{۱*}، بهروز رحمانی فرد^۲، فاطمه رجبی^۳، داوود دوستی حاجی آبادی^۴، ایوب شهبازی^۵، هانیه محمدی^۶، سوسن حسینی^۷، محمد صابر آقایی^۸، الهام کرمعلی^۹، یوسف توشمالانی^{۱۰}، علی محمدی^{۱۱} و حسین کمری^{۱۲}

۱. استاد، گروه مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول)
۲. دانشجوی دکتری تخصصی، گروه مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: در سال‌های اخیر، هم‌زمان با افزایش پدیده‌های مهاجرت و جهانی‌شدن، مدیریت تنوع فرهنگی در محیط‌های آموزشی به یکی از چالش‌ها و اولویت‌های اصلی نظام‌های آموزشی تبدیل شده است. این امر به‌ویژه در راستای تحقق اهداف عدالت آموزشی و ایجاد محیط‌های یادگیری فراگیر، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. مدارس به‌عنوان نهادهای اجتماعی کلیدی، نقش محوری در پذیرش، بازتابش و مدیریت تنوع فرهنگی ایفا می‌کنند تا بتوانند به نیازهای آموزشی و اجتماعی دانش‌آموزان از پیشینه‌های مختلف پاسخ دهند.

روش شناسی پژوهش: پژوهش حاضر با هدف شناسایی ابعاد و مولفه‌های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس و ارائه الگوی مناسب، با استفاده از روش گراند تئوری انجام شد. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۱۱ مدیر مدرسه دارای تجربه در محیط‌های آموزشی چندفرهنگی جمع‌آوری شدند. مشارکت‌کنندگان به‌صورت هدفمند و با استفاده از نمونه‌گیری نظری انتخاب شدند و فرآیند نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA و روش کدگذاری نظری (شامل کدگذاری باز، محوری و انتخابی) تحلیل شدند.

یافته‌ها: مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل پنج بعد اصلی است: مشارکت خانواده‌ها، سیاست‌های چندفرهنگی، محتواها و روش‌های آموزشی، ایجاد محیط‌های فراگیر و کاهش تعارضات فرهنگی.

بحث و نتیجه‌گیری: مشارکت خانواده‌ها در فرآیند یادگیری، طراحی سیاست‌های چندفرهنگی که تنوع قومی و مذهبی را در برنامه‌های درسی بگنجانند، و استفاده از روش‌های آموزشی متنوع، از جمله عوامل کلیدی در ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر و عادلانه شناسایی شدند. همچنین، ایجاد فضای صمیمی و احترام به تفاوت‌های فرهنگی، به تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک می‌کند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۲۰

شماره صفحات: ۳۳-۴۸

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن
مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

واژه‌های کلیدی:

مدیریت، تنوع فرهنگی، محیط‌های آموزشی فراگیر، عدالت آموزشی، تعارض‌های بین فرهنگی

استناد: موسوی، فرانک، رحمانی فرد، بهروز، رجبی، فاطمه، دوستی حاجی آبادی، داوود، ... و کمری، حسین. (۱۴۰۴). شناسایی ابعاد و مولفه‌های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس به منظور ارائه الگوی مناسب. فصلنامه آموزش و پرورش متعالی، ۱۷(۱)، ۳۳-۴۸.

* نویسنده مسئول: فرانک موسوی

نشانی: دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

پست الکترونیکی: fa.mossavi@iau.ac.ir

مقدمه

در عصر حاضر، با توجه به رشد فزاینده‌ی مهاجرت‌ها و فرآیند جهانی‌شدن، مدارس به محیط‌هایی تبدیل شده‌اند که تنوع فرهنگی در آن‌ها به یک واقعیت اجتناب‌ناپذیر تبدیل شده است. دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی، نژادی، زبانی و مذهبی متنوع در کنار یکدیگر آموزش می‌بینند. این تنوع، اگرچه فرصت‌های ارزشمندی برای یادگیری و غنی‌سازی تجربیات آموزشی فراهم می‌آورد، اما در عین حال چالش‌های قابل توجهی را نیز ایجاد می‌کند (Chen & Schmidtke, 2021). به همین دلیل، مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس به موضوعی حیاتی و راهبردی تبدیل شده است. تحقیقات اخیر نشان می‌دهند که پذیرش و احترام به تفاوت‌های فرهنگی در محیط‌های آموزشی نه تنها همزیستی مسالمت‌آمیز را تقویت می‌کند، بلکه از بروز تعصب‌ها و تبعیض‌های فرهنگی نیز جلوگیری می‌نماید (Arar & Haj-Yehia, 2022).

مدیریت تنوع فرهنگی به مجموعه‌ای از رویکردها، سیاست‌ها و اقداماتی اطلاق می‌شود که به منظور شناسایی، احترام و بهره‌برداری از تفاوت‌های فرهنگی در محیط‌های آموزشی طراحی شده‌اند. این مدیریت شامل ایجاد محیطی است که در آن همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی‌شان، احساس ارزشمندی و تعلق داشته باشند (Banks, 2022). به عبارت دیگر، مدیریت تنوع فرهنگی به معنای استفاده از تفاوت‌های فرهنگی به عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد اجتماعی است، نه به عنوان یک مانع یا چالش (Sleeter, 2020). این رویکرد نه تنها به دلیل افزایش مهاجرت‌ها، بلکه به دلیل تغییرات اجتماعی و فرهنگی در جوامع مدرن، به یک مسئله کلیدی تبدیل شده است.

تنوع فرهنگی در مدارس می‌تواند به عنوان یک فرصت برای غنی‌سازی فرآیند یادگیری و تقویت مهارت‌های بین‌فرهنگی دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد. با این حال، اگر به درستی مدیریت نشود، می‌تواند به ایجاد تعارضات فرهنگی، کاهش انسجام اجتماعی و افت عملکرد تحصیلی منجر شود (Deardorff, 2023). از این رو، مدیریت اثربخش تنوع فرهنگی در مدارس نه تنها یک نیاز آموزشی، بلکه یک ضرورت اجتماعی است که می‌تواند به ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر و عادلانه کمک کند (Bennett, 2022).

مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل چندین جنبه کلیدی است که هر یک نقش مهمی در ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر و عادلانه ایفا می‌کنند. این جنبه‌ها عبارتند از: آموزش معلمان برای درک و پاسخگویی به نیازهای فرهنگی متنوع دانش‌آموزان (López, 2021)، طراحی برنامه‌های درسی چندفرهنگی که منعکس‌کننده فرهنگ‌های مختلف باشند (Sleeter, 2020)، ایجاد فضای عاطفی و اجتماعی امن برای دانش‌آموزان (García & Weiss, 2019)، و مشارکت خانواده‌ها برای ایجاد ارتباط عمیق‌تر میان مدرسه و جامعه (López, 2021).

با این حال، وضعیت موجود نشان می‌دهد که بسیاری از مدارس در مواجهه با تنوع فرهنگی با چالش‌های جدی روبرو هستند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در بسیاری از کشورها، مدارس فاقد سیاست‌ها و برنامه‌های آموزشی هستند که بتوانند به نیازهای دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی مختلف پاسخ دهند (Grant & Sleeter, 2021). برای مثال، در ایالات متحده، مدارس در مناطق شهری با تنوع فرهنگی بالا اغلب فاقد منابع کافی برای آموزش معلمان در زمینه روش‌های آموزشی چندفرهنگی هستند (Villegas & Lucas, 2022). این کمبودها منجر به ایجاد محیط‌های آموزشی ناعادلانه‌ای شده است که در آن دانش‌آموزان از گروه‌های اقلیت فرهنگی اغلب احساس تعلق نمی‌کنند و از فرصت‌های یادگیری برابر محروم هستند (Noguera, 2020).

علاوه بر این، معلمان اغلب فاقد آموزش‌های لازم برای مدیریت کلاس‌های چندفرهنگی هستند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که بسیاری از معلمان در مواجهه با دانش‌آموزان از فرهنگ‌های مختلف، احساس ناتوانی می‌کنند و قادر به ایجاد محیط‌های یادگیری فراگیر نیستند (López, 2021). این وضعیت نه تنها بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر منفی می‌گذارد، بلکه می‌تواند به افزایش تعارضات فرهنگی و کاهش انسجام اجتماعی در مدارس منجر شود (Deardorff, 2023).

از سوی دیگر، برنامه‌های درسی موجود اغلب بازتاب‌دهنده‌ی فرهنگ غالب هستند و فرهنگ‌های دیگر را نادیده می‌گیرند. این امر باعث می‌شود که دانش‌آموزان از گروه‌های اقلیت فرهنگی احساس بیگانگی کنند و انگیزه خود را برای یادگیری از دست بدهند (Sleeter, 2020). برای مثال، در بسیاری از مدارس اروپایی، برنامه‌های درسی به گونه‌ای طراحی شده‌اند که فرهنگ‌های غیراروپایی را نادیده می‌گیرند، که این امر به افزایش نابرابری‌های آموزشی منجر شده است (García & Weiss, 2019).

پژوهش‌های متعددی نیز به بررسی راهکارهای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس پرداخته‌اند. برای مثال، افروز (۱۳۹۸) نشان داد که مدارس چندفرهنگی می‌توانند با ایجاد محیط‌هایی که در آن‌ها تفاوت‌های فرهنگی به رسمیت شناخته شده و محترم شمرده می‌شوند، نقش مؤثری در تربیت شهروندانی مسئولیت‌پذیر و آگاه ایفا کنند. فرهادی و صادقی (۱۳۹۹) نیز دریافتند که مدیریت موفقیت‌آمیز تنوع فرهنگی در

مدارس مستلزم آن است که معلمان و مدیران با توجه به اصول و رویکردهای بین‌فرهنگی، توانایی تشخیص و مدیریت تفاوت‌های فرهنگی را در کلاس درس داشته باشند. همچنین، (Maylor, 2022) تأکید کرد که مدیران مدارس باید سیاست‌های مشخصی را برای پذیرش و ترویج تنوع فرهنگی ایجاد کنند، چرا که حمایت و هدایت آن‌ها تأثیر مستقیمی بر پذیرش و احترام به تفاوت‌های فرهنگی توسط دانش‌آموزان و معلمان دارد. مطالعات اخیر تأثیر مثبت محیط‌های آموزشی چندفرهنگی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را مورد تأیید قرار داده‌اند. بر اساس یافته‌های (Bennett, 2023)، دانش‌آموزانی که در محیط‌های آموزشی متنوع از نظر فرهنگی تحصیل می‌کنند، در مقایسه با هم‌تایان خود در محیط‌های آموزشی یک‌فرهنگی، از پیشرفت تحصیلی قابل‌توجه‌تری برخوردار هستند. این یافته‌ها اهمیت ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر و چندفرهنگی را در نظام‌های آموزشی معاصر برجسته می‌سازد.

از سوی دیگر، Lucas و Villegas (2022) بر نقش محوری آموزش معلمان در ایجاد محیط‌های آموزشی چندفرهنگی مؤثر تأکید کرده‌اند. پژوهش آنان نشان می‌دهد که آموزش تخصصی معلمان در زمینه‌های تنوع فرهنگی و توسعه شایستگی‌های بین‌فرهنگی می‌تواند به بهبود کیفیت تعاملات آموزشی و ایجاد فضای یادگیری فراگیرتر منجر شود. این محققان خاطرنشان می‌کنند که معلمان آموزش‌دیده قادرند با به‌کارگیری راهبردهای آموزشی مناسب، نه تنها به کاهش تبعیض و پیش‌داوری‌های ناخودآگاه در محیط کلاس کمک کنند، بلکه می‌توانند در پرورش مهارت‌های بین‌فرهنگی و تقویت درک متقابل فرهنگی در میان دانش‌آموزان نقش بسزایی ایفا نمایند.

هدف این مطالعه، شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس و ارائه الگویی است که بتواند به مدارس کمک کند تا با بهره‌گیری از راهبردهای مؤثر، محیط‌های آموزشی فراگیر و عادلانه‌ای را ایجاد کنند. این الگو می‌تواند به مدارس کمک کند تا با استفاده از روش‌های آموزشی پاسخگو به فرهنگ، به نیازهای همه دانش‌آموزان پاسخ دهند و از تفاوت‌های فرهنگی به عنوان یک فرصت برای غنی‌سازی فرآیند یادگیری استفاده کنند. (Paris & Alim, 2023) در نهایت، مدیریت تنوع فرهنگی باید بر مبنای اصول عدالت آموزشی استوار باشد تا همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه‌های فرهنگی متفاوت، به فرصت‌های برابر آموزشی دست یابند و در این محیط پیشرفت کنند. (Banks, 2022). این نوع مدیریت به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا تفاوت‌های فرهنگی را درک و بپذیرند و همزمان به تقویت همزیستی و همبستگی اجتماعی در محیط مدرسه کمک کنند. (Noguera, 2020)

سوالات این پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- پدیده محوری مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام اند؟
- ۲- عوامل علی مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام اند؟
- ۳- عوامل زمینه‌ای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام اند؟
- ۴- عوامل مداخله‌گر مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام اند؟
- ۵- راهبرد های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام اند؟
- ۶- پیامد های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام اند؟
- ۷- مدل مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع تحقیقات کیفی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد (گراندد تئوری) و با هدف کاربردی انجام شده است. از نظر روش گردآوری داده‌ها، این تحقیق به دلیل عدم کنترل و دستکاری متغیرها توسط پژوهشگر، در زمره تحقیقات توصیفی قرار می‌گیرد. همچنین، از آنجا که ابعاد و مولفه‌های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شناسایی و تحلیل می‌شوند، این پژوهش به عنوان یک تحقیق تحلیلی-اکتشافی نیز طبقه‌بندی می‌گردد.

مشارکت‌کنندگان این پژوهش شامل مدیران مدارس مناطق چندفرهنگی در ایران بودند که در زمینه مدیریت تنوع فرهنگی دارای تجربه و تسلط کافی بودند. نمونه‌گیری به روش هدفمند انجام شد و ۱۱ نفر از مدیران مدارس چندفرهنگی که واجد شرایط لازم بودند، انتخاب گردیدند. ویژگی اصلی مشارکت‌کنندگان، داشتن تجربه و دانش کافی در زمینه‌های مردم‌شناسی و مدیریت مدارس چندفرهنگی بود. که مشخصات آن‌ها به شرح جدول زیر می‌باشد.

جدول شماره ۱: توزیع جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش

جنسیت		شهرستان محل خدمت						سابقه خدمت	
مرد	زن	سرپل ذهاب	هرسین	کامیاران	کرمانشاه	سنندج	کمتر از ۲۰ سال	بیشتر از ۲۰سال	
۷	۴	۳	۲	۱	۴	۱	۲	۹	

در جدول شماره ۱ داده‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش، نشان داده شده است. این داده‌ها شامل جنسیت (مرد ۷ و زن ۴) نفر از استاهای کردستان و کرمانشاه هستند. همچنین سابقه خدمتی مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، شامل ۹ نفر از مدیران با سابقه خدمت ۲۰ سال به بالا و ۲ نفر از مدیران با سابقه خدمتی کمتر از ۲۰ سال بودند.

ابزار اصلی جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود. هر مصاحبه به طور متوسط بین ۴۵ تا ۶۰ دقیقه به طول انجامید و سوالات مصاحبه به گونه‌ای طراحی شدند که تجربیات و دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان را در مورد مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس به طور عمیق بررسی کنند. قبل از مصاحبه در مورد اهداف و اهمیت پژوهش با مصاحبه‌شوندگان صحبت شد تا در مورد اطلاعاتی که ارائه می‌دهند، نهایت دقت را داشته باشند. مصاحبه‌کنندگان در طی این زمان در فضایی دوستانه و غیر رسمی، نظرها و تجربه‌های خود را بیان کردند. به منظور درک کلی از متن، بعد از انجام مصاحبه‌ها، ابتدا چندین بار متن یادداشت‌های مصاحبه‌ها مرور گردید. سپس خط به خط متن مصاحبه‌ها بررسی شد، تا مفهومی‌های مهم و کلیدی به دست آید. در نهایت مفهومی‌های برداشت‌شده، کدگذاری و سازماندهی شدند، تا ابعاد و مولفه‌های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس از داده‌ها استخراج شوند. داده‌های جمع‌آوری شده طی سه مرحله کدگذاری شدند.

کدگذاری باز: در این مرحله، ۳۰ کد اولیه از مصاحبه‌ها استخراج شد. این کدها شامل مفاهیم خاصی بودند که از تجربیات و دیدگاه‌های مصاحبه‌شوندگان به دست آمدند. کدگذاری محوری: در این مرحله، روابط بین کدها شناسایی و کدها در قالب ۸ مقوله اصلی گروه‌بندی شدند. این مقوله‌ها بر اساس مفاهیم مشترک و روابط میان آنها تعیین شدند. برای مثال، مقوله‌هایی مانند «تعامل فرهنگی»، «چالش‌های زبانی» و «حمایت اجتماعی» از جمله این موارد بودند. کدگذاری انتخابی: در این مرحله، مقوله «مدیریت تنوع فرهنگی» به عنوان مقوله مرکزی انتخاب شد و سایر مقوله‌ها حول آن سازماندهی گردیدند. در نهایت، ۵ مقوله اصلی به عنوان ابعاد کلیدی مدیریت تنوع فرهنگی شناسایی شدند. برای افزایش اعتبار یافته‌ها، از دو تکنیک اصلی استفاده شد:

اعتبارسنجی مشارکتی: به صورت تصادفی، ۵۰ درصد از مصاحبه‌شوندگان برای بازبینی یافته‌ها دعوت شدند تا اطمینان حاصل شود که تفسیر داده‌ها با تجربیات آنها مطابقت دارد. تثبیت‌سازی تحلیل‌ها: دو پژوهشگر مستقل ۱۵ درصد از داده‌ها را دوباره تحلیل کردند و نتایج با یافته‌های اولیه مقایسه شد. میزان توافق بین تحلیل‌ها حدود ۸۷ درصد بود که نشان‌دهنده اعتبار بالای تحلیل‌ها است. این فرآیند روش‌شناختی به پژوهشگران اجازه داد تا نظریه‌ای جامع در مورد مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس ارائه دهند و چارچوبی برای تحقیقات آینده و طراحی برنامه‌های آموزشی چندفرهنگی فراهم کنند.

یافته‌ها

در این بخش، یافته‌های پژوهش ما در زمینه شناسایی ابعاد و مولفه‌های مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس به منظور ارائه الگوی مناسب بیان می‌گردد. این یافته‌ها شامل خانواده‌ها، سیاست‌ها، محتواها و آموزش، جامعه، تعارض‌های فرهنگی، به عنوان عوامل اثرگذار بر مدل مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس هستند. همچنین به سوال‌های پژوهش پاسخ داده می‌شود:

اثر بخشی خانواده‌ها در مدیریت تنوع فرهنگی مدارس به صورت جدول زیر ارائه می‌گردد:

جدول ۲: کدگذاری‌های مرتبط با خانواده

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
خانواده	آموزش روش‌های تربیتی	ویژگی‌های مثبت والدین باعث تقویت ارزش‌ها می‌شود.
		والدین باید به‌طور مرتب با مدرسه ارتباط داشته باشند.
		خانواده‌ها بخش مهم یادگیری در کلاس هستند.
		برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین
		برگزاری جلسات گفت‌وگو و پرسش
	شناخت خانواده‌ها و دانش‌آموزان	شناخت خانواده‌ها و اطلاع از علاقه‌های فرهنگی آنان آشنایی با فرهنگ‌های مختلف

این جدول به بررسی نقش خانواده‌ها در مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس می‌پردازد. بر اساس کدگذاری‌های باز، خانواده‌ها می‌توانند تقویت ارزش‌ها، ارتباط مستمر با مدرسه، حضور در کارگاه‌های آموزشی، حضور در جلسه‌های گفت‌وگو و پرسش، اطلاع از علایق و آشنایی با فرهنگ‌های دیگر، به مدیریت اثرگذار تنوع فرهنگی کمک کنند. براساس کدگذاری محوری حاصل شده، حضور در فعالیت‌های چند فرهنگی، آموزش روش‌های تربیتی و شناخت خانواده‌ها و دانش‌آموزها از عوامل اثربخشی خانواده‌ها در مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس می‌باشند. پس می‌توان گفت که، مشارکت خانواده‌ها نه تنها به تقویت ارتباط بین مدرسه و خانواده‌ها منجر می‌شود، بلکه به ایجاد محیطی فراگیر و احترام‌آمیز برای دانش‌آموزان نیز کمک می‌کند. برای مثال، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین و برقراری ارتباط مستمر بین خانواده‌ها و مدرسه، از جمله راه‌کارهای اثربخشی هستند که خانواده‌ها می‌توانند از طریق آن‌ها در فرآیند مدیریت تنوع فرهنگی مشارکت داشته باشند. این اقدامات به والدین کمک می‌کند تا با روش‌های آموزشی چندفرهنگی آشنا شوند و درک بهتری از نیازهای فرهنگی دانش‌آموزان پیدا کنند. همچنین، این مشارکت‌ها باعث می‌شوند که خانواده‌ها به عنوان شرکای فعال در فرآیند یادگیری، نقش پررنگ‌تری ایفا کنند. نقش سیاست‌ها در مدیریت تنوع فرهنگی مدارس در این پژوهش به شکل زیر بیان می‌گردد:

جدول ۳: کدگذاری‌های مرتبط با سیاست‌ها

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
سیاست‌های چند فرهنگی در مدارس	اهمیت دادن به فرهنگ‌های مختلف	دانش‌آموزان باید با پیشینه‌ها و بسترهای فرهنگی خود آشنا شوند.
		اهمیت دادن به فرهنگ‌های مختلف در کتاب‌ها و مشارکت دانش‌آموزان.
	تنوع قومی و مذهبی	شناخت تنوع قومی و مذهبی و تکرار فرهنگی.
	برنامه‌های درسی چند فرهنگی	آشنایی با دیگر اقوام و پیشینه‌های فرهنگی در برنامه‌های درسی.
		رسانه‌ها نقش مهمی در معرفی فرهنگ‌ها ایفا می‌کنند.

جدول بالا به بررسی سیاست‌های چندفرهنگی در مدارس می‌پردازد. بر اساس کدگذاری‌های باز، سیاست‌گذاران می‌توانند از طریق آشنایی دانش‌آموزها با بسترها و پیشینه‌های فرهنگی خود، اهمیت دادن به فرهنگ‌های مختلف در کتاب‌ها و منابع، شناخت تنوع فرهنگی و مذهبی، آشنایی با دیگر اقوام و پیشینه‌های فرهنگی در برنامه درسی و معرفی فرهنگ‌ها از طریق رسانه‌ها بر مدیریت تنوع فرهنگی مدارس اثرگذار باشند. در بخش کدگذاری محوری هم اهمیت دادن به فرهنگ‌های مختلف، تنوع فرهنگی و مذهبی و برنامه‌های درسی چند فرهنگی حاصل گردید. مدرسه‌ها باید با اهمیت دادن به فرهنگ‌های مختلف، تنوع قومی و مذهبی را در برنامه‌های درسی خود بگنجانند. این رویکرد نه تنها به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا پیشینه فرهنگی خود و دیگران را بهتر درک کنند، بلکه باعث تقویت احترام متقابل و همدلی بین آن‌ها نیز می‌شود.

برای مثال، آشنایی دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی خود و دیگران و استفاده از رسانه‌ها برای معرفی فرهنگ‌های مختلف، از جمله راهکارهای مؤثری هستند که مدارس می‌توانند از طریق آن‌ها به مدیریت تنوع فرهنگی بپردازند.

در جدول زیر کدگذاری‌های مربوط به یکی از یافته‌های پژوهش با عنوان محتواها و آموزش آورده شده است:

جدول ۴: کدگذاری‌های مرتبط با محتواها و آموزش

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
آموزش چند فرهنگی	تعامل سالم میان دانش‌آموزان	استفاده از اشعار، داستان‌ها و تصاویر برای نشان دادن تنوع فرهنگی.
		ایجاد مهارت و نگرش نسبت به فرهنگ‌های مختلف.
	برقراری ارتباط با پیشینه فرهنگی	تأکید بر حفظ ارزش‌های فرهنگ‌های متنوع.
	ایجاد فرصت‌های ابراز وجود	ایجاد محیطی عاری از تهدید و تمسخر برای دانش‌آموزان.
	تقویت مشارکت دانش‌آموزان	استفاده از فناوری‌های نوین برای آموزش چندفرهنگی.
	آموزش زبان‌های بومی	گنجاندن مطالب مرتبط با فرهنگ‌های مختلف در برنامه‌های درسی.

این جدول به بررسی محتواها و روش‌های آموزشی مرتبط با تنوع فرهنگی در مدارس می‌پردازد. بر اساس کدگذاری‌های باز، چندین راهکار مؤثر شناسایی شده‌اند که مدارس می‌توانند از طریق آن‌ها به آموزش چندفرهنگی بپردازند. از جمله این راهکارها می‌توان به استفاده از اشعار، داستان‌ها و تصاویر متنوع، ایجاد مهارت‌های ارتباطی و تقویت مشارکت دانش‌آموزان اشاره کرد. همچنین با استفاده از کدگذاری محوری یافته‌های تعامل سالم میان دانش‌آموزان، برقراری ارتباط با پیشینه‌های فرهنگی متنوع، ایجاد فرصت ابراز وجود، تقویت مشارکت دانش‌آموزان و در نهایت آموزش زبان‌های بومی و محلی به دست آمد. پس این روش‌ها نه تنها به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا فرهنگ‌های مختلف را بهتر درک کنند، بلکه باعث افزایش تعامل و همکاری بین آن‌ها نیز می‌شوند. علاوه بر این، ایجاد محیطی امن و عاری از تهدید برای ابراز وجود دانش‌آموزان، نقش کلیدی در فرآیند یادگیری چندفرهنگی ایفا می‌کند. چنین محیطی به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا با حفظ هویت فرهنگی خود، در فعالیت‌های آموزشی مشارکت فعال داشته باشند و احساس تعلق و ارزشمندی کنند. این امر به ویژه برای دانش‌آموزان از گروه‌های اقلیت فرهنگی اهمیت دارد، زیرا آن‌ها را قادر می‌سازد تا بدون ترس از قضاوت یا تبعیض، در فرآیند یادگیری مشارکت کنند. یافته‌های مربوط به کدگذاری‌های مربوط به جامعه‌ی مدرسه به شرح زیر می‌باشد:

جدول ۵: کدگذاری‌های مرتبط با جامعه مدرسه

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
ایجاد فضای صمیمی در جامعه	آموزش احترام به تنوع فرهنگی	آموزش نحوه برخورد با آداب و سنت‌های متفاوت به دانش‌آموزان.
		نقش کلیدی معلمان در آموزش احترام به تنوع فرهنگی.
	استفاده از روش‌های تعاملی	استفاده از گفت‌وگوهای گروهی برای تقویت همدلی.
	ایجاد محیطی فراگیر	ایجاد فرصت‌های برابر برای همه دانش‌آموزان.
	تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی	پرورش مهارت‌های ارتباطی برای کاهش تعارضات فرهنگی.
	انگیزه یادگیری و موفقیت تحصیلی	ایجاد انگیزه یادگیری از طریق احترام به تنوع فرهنگی.

جدول فوق به بررسی نقش جامعه مدرسه در ایجاد فضای صمیمی و احترام به تنوع فرهنگی در مدارس می‌پردازد. بر اساس کدگذاری‌های باز، چندین راهکار کلیدی شناسایی شده‌اند که مدارس می‌توانند از طریق آن‌ها به تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک کنند. در بخش کدگذاری محوری نیز، آموزش احترام به تنوع فرهنگی، استفاده از روش‌های تعاملی، ایجاد محیطی فراگیر، تقویت همدلی و ایجاد انگیزه یادگیری و موفقیت تحصیلی حاصل گردید. بنابراین می‌توان گفت: از جمله این راهکارها می‌توان به آموزش احترام به تفاوت‌های فرهنگی، استفاده از روش‌های تعاملی مانند گفت‌وگوهای گروهی و ایجاد محیطی فراگیر اشاره کرد. این اقدامات نه تنها به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا فرهنگ‌های مختلف را بهتر درک کنند، بلکه باعث تقویت مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی آن‌ها نیز می‌شوند.

جدول ۶: کدگذاری‌های مرتبط با تعارض‌های فرهنگی

کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
محتوای آموزشی با فرهنگ‌های برخی دانش‌آموزان تناسب ندارد.	تناسب نداشتن محتوای آموزشی	تعارض‌های فرهنگی
نیاز به برنامه‌ریزی درسی با تلفیق فرهنگ‌های قومی و ملی.	برنامه‌ریزی درسی چندفرهنگی	
بررسی نگرش معلمان و دانش‌آموزان از گروه‌های متنوع قومی و فرهنگی.	نگرش معلمان و دانش‌آموزان	
احساس حقارت به دلیل لهجه یا عدم آشنایی معلمان با آداب و رسوم.	احساس حقارت و انزوا	
عدم تحمل یکدیگر از سوی دانش‌آموزان.	مسائل مذهبی	
مسخره کردن زبان یا لهجه دانش‌آموزان.	عدم آشنایی معلمان با فرهنگ‌ها	

جدول حاضر به بررسی چالش‌ها و تعارضات فرهنگی در مدارس می‌پردازد. بر اساس کدگذاری‌های باز، عوامل متعددی شناسایی شده‌اند که می‌توانند به ایجاد تعارضات فرهنگی در محیط‌های آموزشی منجر شوند. از جمله این عوامل می‌توان به عدم تحمل یکدیگر از سوی دانش‌آموزان و احساس حقارت به دلیل لهجه اشاره کرد. در کدگذاری این بخش نیز مواردی همچون تناسب نداشتن محتوای آموزشی، مسائل مذهبی و عدم آشنایی معلم‌ها با فرهنگ‌ها می‌توان اشاره کرد. این موارد نه تنها باعث ایجاد شکاف فرهنگی بین دانش‌آموزان و معلمان می‌شوند، بلکه می‌توانند به کاهش اعتماد به نفس و احساس تعلق دانش‌آموزان از گروه‌های اقلیت فرهنگی منجر گردند.

پاسخ به سوال‌های پژوهش:

۱- پدیده محوری مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام‌اند؟

پدیده محوری مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس، "ایجاد محیط آموزشی فراگیر و عادلانه" است. این پدیده شامل تلاش‌های نظام‌مند مدارس برای احترام به تفاوت‌های فرهنگی، تقویت همدلی و کاهش تعارضات فرهنگی می‌شود. این امر از طریق مشارکت فعال خانواده‌ها، طراحی سیاست‌های چندفرهنگی، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع و ایجاد فضای صمیمی در مدارس محقق می‌گردد. هدف نهایی این پدیده، ایجاد محیطی است که در آن همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی‌شان، احساس تعلق و احترام کنند. این داده‌ها در جدول زیر نمایش داده می‌شود:

جدول ۷: پدیده محوری مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس

پدیده محوری	ایجاد محیط آموزشی فراگیر و عادلانه
تعریف	تلاش‌های نظام‌مند مدارس برای احترام به تفاوت‌های فرهنگی، تقویت همدلی و کاهش تعارضات فرهنگی
روش‌ها	مشارکت فعال خانواده‌ها، طراحی سیاست‌های چندفرهنگی، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع و ایجاد فضای صمیمی در مدارس

هدف نهایی

ایجاد محیطی است که در آن همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی‌شان، احساس تعلق و احترام کنند.

در جدول بالا هدف نهایی پدیده محوری مدیریت تنوع مدارس، ایجاد محیطی که در آن همه دانش‌آموزها، صرف نظر از پیشینه فرهنگی - شان، احساس تعلق و احترام می‌باشد.

۲- عوامل علی مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام‌اند؟

عوامل علی مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل موارد مشارکت خانواده‌ها، سیاست‌های چند فرهنگی و آموزش معلمان می‌باشد: مشارکت خانواده‌ها: خانواده‌ها به عنوان شرکای فعال در فرآیند یادگیری، نقش کلیدی در مدیریت تنوع فرهنگی ایفا می‌کنند. مشارکت آن‌ها در فعالیت‌های مدرسه و آموزش روش‌های تربیتی، به تقویت ارزش‌های فرهنگی و ایجاد حس تعلق در دانش‌آموزان کمک می‌کند. سیاست‌های چندفرهنگی هم شامل طراحی سیاست‌هایی که تنوع قومی، زبانی و مذهبی را در برنامه‌های درسی و فعالیت‌های مدرسه می‌باشد. همچنین آموزش معلمان در زمینه مدیریت تنوع فرهنگی و استفاده از روش‌های آموزشی پاسخگو به فرهنگ، به منظور ایجاد محیط‌های یادگیری فراگیر است. این داده‌ها در جدول زیر آورده شده است:

جدول ۸: عوامل علی مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس

عوامل علی	
مشارکت خانواده‌ها	کمک به تقویت ارزش‌های فرهنگی و ایجاد حس تعلق در دانش‌آموزان
سیاست‌های چند فرهنگی	طراحی سیاست‌هایی که تنوع قومی، زبانی و مذهبی را در برنامه‌های درسی و فعالیت‌های مدرسه بگنجانند
آموزش معلمان	ایجاد محیط‌های یادگیری فراگیر

در جدول شماره ۸ عوامل علی مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل، مشارکت خانواده‌ها، سیاست‌های چند فرهنگی و آموزش معلمان می‌شود. که در نهایت به محیط یادگیری فراگیر کمک می‌کند.

۳- عوامل زمینه‌ای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام‌اند؟

عوامل زمینه‌ای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل موارد شناخت فرهنگ‌های مختلف، محیط اجتماعی مدرسه، برنامه‌های درسی چند فرهنگی است. شناخت فرهنگ‌های مختلف که به آشنایی دانش‌آموزان و معلمان با پیشینه‌های فرهنگی خود و دیگران و در نتیجه به افزایش احترام متقابل و کاهش تعصبات فرهنگی کمک می‌کند. محیط اجتماعی مدرسه به ایجاد فضای صمیمی و احترام به تفاوت‌های فرهنگی در محیط مدرسه، که به تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان منجر می‌شود. برنامه‌های درسی چند فرهنگی هم که شامل: گنجاندن مطالب مرتبط با فرهنگ‌های مختلف در برنامه‌های درسی، می‌باشد، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا تفاوت‌های فرهنگی را به عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی در نظر بگیرند. جدول شماره ۹ بیانگر این عوامل می‌باشد:

جدول ۹: عوامل زمینه‌ای مدیریت تنوع فرهنگی مدارس

عوامل زمینه‌ای	
شناخت فرهنگ‌های مختلف	آشنایی دانش‌آموزها و معلم‌ها با پیشینه‌های فرهنگی خود و دیگران
محیط اجتماعی مدرسه	ایجاد فضای صمیمی و احترام به تفاوت‌های فرهنگی در محیط مدرسه
برنامه‌های درسی چند فرهنگی	گنجاندن مطالب مرتبط با فرهنگ‌های مختلف در برنامه‌های درسی

جدول شماره ۹ نشان می‌دهد که عوامل زمینه‌ای مدیریت تنوع فرهنگی مدارس شناخت فرهنگ‌های مختلف، محیط اجتماعی و برنامه‌های درسی چند فرهنگی می‌باشد که منتهی به افزایش احترام متقابل و کاهش تعصبات فرهنگی، تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان و در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی به عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی، می‌شود

۴- عوامل مداخله‌گر مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام‌اند؟

عوامل مداخله‌گر مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل موارد زیر است: تعارض‌های فرهنگی به معنای تناسب نداشتن محتوای آموزشی با فرهنگ‌های برخی دانش‌آموزان و عدم آشنایی معلمان با آداب و رسوم آن‌ها، که می‌تواند به ایجاد تعارضات فرهنگی منجر شود. مسخره کردن تفاوت‌ها: مسخره کردن زبان، لهجه یا فرهنگ دانش‌آموزان توسط همکلاسی‌ها یا حتی معلمان، که می‌تواند به احساس حقارت و انزوا در دانش‌آموزان منجر شود. و عدم تحمل یکدیگر که نشان دهنده، نبود مهارت‌های ارتباطی و همدلی کافی در بین دانش‌آموزان برای پذیرش تفاوت‌های فرهنگی است، که می‌تواند به افزایش تعارض‌ها و کاهش هم‌پیمایی اجتماعی منتهی شود. جدول زیر عوامل مداخله‌گر در مدیریت تنوع فرهنگی مدارس را نشان می‌دهد:

جدول ۱۰: عوامل مداخله‌گر مدیریت تنوع فرهنگی مدارس

عوامل مداخله‌گر	
تعارض‌های فرهنگی	تناسب نداشتن محتوای آموزشی با فرهنگ‌های برخی دانش‌آموزان و عدم آشنایی معلمان با آداب و رسوم آن‌ها
مسخره کردن تفاوت‌ها	مسخره کردن زبان، لهجه یا فرهنگ دانش‌آموزان توسط همکلاسی‌ها یا حتی معلمان
عدم تحمل یکدیگر	نبود مهارت‌های ارتباطی و همدلی کافی در بین دانش‌آموزان برای پذیرش تفاوت‌های فرهنگی

داده‌های جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد که عوامل مداخله‌گر مدیریت تنوع فرهنگی مدارس شامل، تعارض‌های فرهنگی، مسخره کردن تفاوت‌ها و عدم تحمل یکدیگر می‌باشد.

۵- راهبردهای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام‌اند؟

راهبردهای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل موارد زیر است: برگزاری کارگاه‌های آموزشی: آموزش معلمان و والدین در زمینه مدیریت تنوع فرهنگی، که به افزایش آگاهی و مهارت‌های آن‌ها در برخورد با تفاوت‌های فرهنگی کمک می‌کند. استفاده از روش‌های آموزشی متنوع: استفاده از اشعار، داستان‌ها و تصاویر متنوع برای نشان دادن تنوع فرهنگی، که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا تفاوت‌های فرهنگی را به‌عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی در نظر بگیرند. ایجاد محیط‌های فراگیر: ایجاد فضای صمیمی و عاری از تهدید برای همه دانش‌آموزان، که به افزایش احساس تعلق و احترام در بین آن‌ها کمک می‌کند. تقویت مشارکت دانش‌آموزان: استفاده از گفت‌وگوهای گروهی و فعالیت‌های تعاملی برای تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان. در جدول پایین راهبردهای مدیریت تنوع فرهنگی را ملاحظه می‌کنید:

جدول ۱۱: راهبردهای مدیریت تنوع فرهنگی مدارس

راهبردها	
برگزاری کارگاه‌های آموزشی	آموزش معلمان و والدین در زمینه مدیریت تنوع فرهنگی
استفاده از روش‌های آموزشی متنوع	استفاده از اشعار، داستان‌ها و تصاویر متنوع برای نشان دادن تنوع فرهنگی
ایجاد محیط‌های فراگیر	ایجاد فضای صمیمی و عاری از تهدید برای همه دانش‌آموزان
تقویت مشارکت دانش‌آموزان	استفاده از گفت‌وگوهای گروهی و فعالیت‌های تعاملی

جدول شماره ۱۱ راهبردهای مدیریت تنوع فرهنگی را که شامل مواردی چون، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع، ایجاد محیط‌های فراگیر و تقویت مشارکت دانش‌آموزها را نشان می‌دهد. این راهبردها، منتهی به پیامدهایی چون، افزایش آگاهی و مهارت‌های آن‌ها در برخورد با تفاوت‌های فرهنگی و در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی به عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی از سوی دانش‌آموزها می‌شود.

۶- پیامدهای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس کدام‌اند؟

پیامدهای مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس شامل موارد زیر است: افزایش هم‌پوندی اجتماعی: کاهش تعارضات فرهنگی و افزایش احترام متقابل بین دانش‌آموزان، که به ایجاد محیط‌های آموزشی آرام و هماهنگ کمک می‌کند. تقویت خودکارآمدی: افزایش اعتماد به نفس و خودکارآمدی دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی مختلف، که به بهبود عملکرد تحصیلی و اجتماعی آن‌ها منجر می‌شود. بهبود عملکرد تحصیلی: ایجاد انگیزه یادگیری و موفقیت تحصیلی در بین دانش‌آموزان، که به افزایش مشارکت فعال آن‌ها در فرآیند یادگیری کمک می‌کند. ایجاد محیط آموزشی فراگیر: احساس تعلق و احترام در بین همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی‌شان، که به افزایش رضایت و انگیزه آن‌ها برای یادگیری کمک می‌کند. در جدول پایین پیامدهای مدیریت تنوع فرهنگی مدارس، گفته شده است:

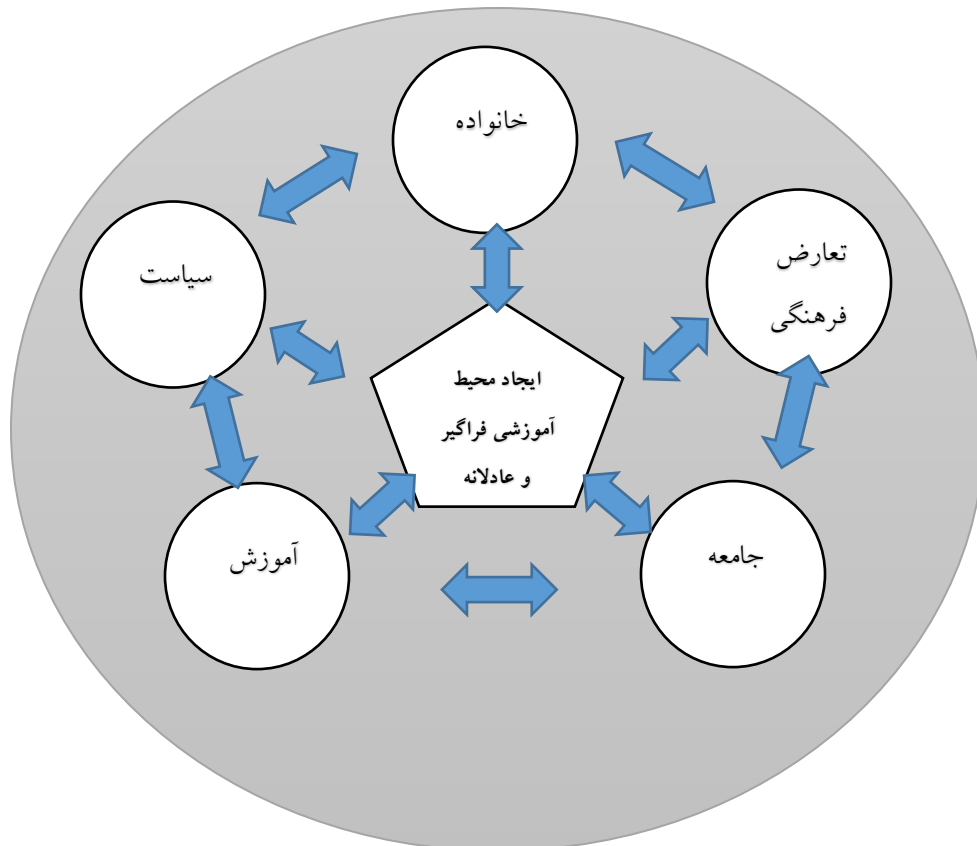
جدول ۱۲: پیامدهای مدیریت تنوع فرهنگی مدارس

پیامدها	
افزایش هم‌پوندی اجتماعی	کاهش تعارضات فرهنگی و افزایش احترام متقابل بین دانش‌آموزان
تقویت خودکارآمدی	افزایش اعتماد به نفس و خودکارآمدی دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی مختلف
بهبود عملکرد تحصیلی	ایجاد انگیزه یادگیری و موفقیت تحصیلی در بین دانش‌آموزان
ایجاد محیط آموزشی فراگیر	احساس تعلق و احترام در بین همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی‌شان

در جدول شماره ۱۲ به طور روشن، پیامدهای مدیریت تنوع فرهنگی مدارس که شامل مواردی همچون، افزایش هم‌پوندی اجتماعی، تقویت خودکارآمدی، بهبود عملکرد تحصیلی و ایجاد محیط آموزشی فراگیر، بیان گردیده است. که این پیامدها منتهی به ایجاد محیط‌های آموزشی آرام و هماهنگ، بهبود عملکرد تحصیلی و اجتماعی، افزایش مشارکت فعال در فرآیند یادگیری و افزایش رضایت و انگیزه دانش‌آموزها برای یادگیری می‌شود.

۷- مدل مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس چگونه است؟

مدل مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس بر اساس یافته‌های این مطالعه، شامل پنج بعد اصلی است که در تعامل با یکدیگر عمل می‌کنند این ابعاد عبارتند از: خانواده‌ها، سیاست‌ها، محتواها و آموزش، جامعه و تعارض‌های فرهنگی می‌باشد. خانواده‌ها به عنوان شرکای فعال در فرآیند یادگیری، نقش کلیدی در مدیریت تنوع فرهنگی ایفا می‌کنند. طراحی سیاست‌هایی که تنوع قومی و مذهبی را در برنامه‌های درسی و فعالیت‌های مدرسه بگنجانند. استفاده از محتواها و روش‌های آموزشی متنوع برای آموزش چندفرهنگی و ایجاد نگرش‌های مثبت نسبت به تفاوت‌های فرهنگی. ایجاد فضای صمیمی و احترام به تفاوت‌های فرهنگی در محیط مدرسه، که به تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک می‌کند. برنامه‌ریزی درسی چندفرهنگی و آموزش معلمان برای کاهش تعارضات فرهنگی و ایجاد محیط‌های آموزشی عادلانه‌تر. این مدل نشان می‌دهد که مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس نیازمند یک رویکرد جامع و چندبعدی است که همه ذینفعان، از جمله خانواده‌ها، معلمان و دانش‌آموزان را درگیر می‌کند. این رویکرد به مدارس کمک می‌کند تا محیط‌های آموزشی فراگیر و عادلانه‌ای ایجاد کنند که در آن همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی‌شان، فرصت رشد و بالندگی داشته باشند بعد از پایان تجزیه و تحلیل و سنجش داده‌های مختلف، مدل نهایی پژوهش به شکل زیر ارائه شده است.

شکل ۱: مدل نهایی پژوهش

خانواده‌ها به‌عنوان شرکای فعال در فرآیند یادگیری و مدیریت تنوع فرهنگی در نظام‌های آموزشی شناخته می‌شوند. مشارکت آن‌ها در این فرآیند نه تنها به تقویت همکاری بین خانه و مدرسه کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ساز ایجاد محیطی فراگیر و احترام‌آمیز نسبت به تفاوت‌های فرهنگی می‌شود. از جمله رویکردهای مؤثر در مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس، طراحی و اجرای سیاست‌هایی است که بر گنجاندن تنوع قومی و مذهبی در برنامه‌های درسی تأکید دارند. این امر می‌تواند از طریق استفاده از محتوای آموزشی متنوع و چندفرهنگی محقق شود. علاوه بر این، ایجاد فضایی صمیمی و احترام‌آمیز نسبت به تفاوت‌های فرهنگی در محیط مدرسه، به همراه برنامه‌ریزی درسی هدفمند و آموزش معلمان برای کاهش تعارضات فرهنگی، از دیگر راهبردهای کلیدی در این زمینه به شمار می‌روند. این اقدامات نه تنها به ارتقای کیفیت آموزش کمک می‌کنند، بلکه به دانش‌آموزان می‌آموزند که چگونه در جامعه‌ای متنوع و چندفرهنگی به شیوه‌ای سازنده تعامل کنند. ایجاد یک محیط آموزشی فراگیر و عادلانه، به‌عنوان هدف غایی مدل مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس، در پی آن است که تمامی دانش‌آموزان، فارغ از پیشینه فرهنگی و هویتی خود، احساس تعلق خاطر و احترام را در فضای مدرسه تجربه کنند. این رویکرد نه تنها به تقویت عدالت آموزشی می‌انجامد، بلکه زمینه‌ساز رشد فردی و اجتماعی آنان در جامعه‌ای چندفرهنگی می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس نیازمند توجه به چندین بعد کلیدی است، از جمله نقش خانواده، سیاست‌ها، محتواها و روش‌های آموزشی، جامعه و تعارض‌های فرهنگی. این یافته‌ها با پژوهش‌های پیشین مقایسه شده‌اند تا شباهت‌ها و تفاوت‌ها مشخص شوند.

نقش خانواده در مدیریت تنوع فرهنگی

یافته‌های این پژوهش تأکید می‌کنند که خانواده‌ها نقش حیاتی در مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس ایفا می‌کنند. این یافته با مطالعات بانک (۲۰۲۱) و گای (۲۰۲۲) همسو است که بر اهمیت مشارکت خانواده‌ها در ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر تأکید کرده‌اند. با این حال، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که خانواده‌ها نه تنها به‌عنوان حامیان دانش‌آموزان، بلکه به‌عنوان شرکای فعال در فرآیند یادگیری نیز عمل می‌کنند. این نقش فعال خانواده‌ها در مطالعات قبلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. برای مثال، مطالعه گای (۲۰۲۲) بیشتر بر نقش خانواده‌ها در حمایت از دانش‌آموزان تأکید کرده است، در حالی که یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که خانواده‌ها می‌توانند از طریق مشارکت در فعالیت‌های مدرسه و آموزش روش‌های تربیتی، به مدیریت مؤثر تنوع فرهنگی کمک کنند. (Banks, 2021; Gay, 2022)

سیاست‌ها

یافته‌ها نشان می‌دهد که سیاست‌های مدرسه باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که تنوع قومی و مذهبی را در برنامه‌های درسی بگنجانند. این یافته با مطالعات گرانت و اسلیتر (۲۰۲۱) همسو است که بر طراحی برنامه‌های درسی چندفرهنگی تأکید کرده‌اند. با این صورت، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که سیاست‌های مدرسه باید فراتر از شناخت فرهنگ‌ها، به ایجاد مهارت‌های ارتباطی و نگرش‌های مثبت نسبت به تنوع فرهنگی نیز کمک کنند. این رویکرد در مطالعات قبلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. برای مثال، مطالعه گرانت و اسلیتر (۲۰۲۱) بیشتر بر اهمیت شناخت فرهنگ‌ها تأکید کرده است، در حالی که یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدارس باید به دانش‌آموزان کمک کنند تا تفاوت‌های فرهنگی را به‌عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی در نظر بگیرند. (Grant & Sleeter, 2021)

محتواها و روش‌های آموزشی

از یافته‌های این مطالعه این‌گونه برداشت می‌شود که استفاده از محتواها و روش‌های آموزشی متنوع، به مدیریت مؤثر تنوع فرهنگی کمک می‌کند. این یافته با مطالعات پاریس و علیم (۲۰۲۳) همسو است که بر اهمیت استفاده از روش‌های تعاملی در آموزش چندفرهنگی تأکید کرده‌اند. با این وجود، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که برنامه‌های درسی باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که نه تنها به ارائه دانش درباره فرهنگ‌ها بپردازند، بلکه به ایجاد نگرش‌های مثبت و مهارت‌های عملی نیز کمک کنند. این رویکرد در مطالعات قبلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. برای مثال، مطالعه پاریس و علیم (۲۰۲۳) بیشتر بر استفاده از روش‌های تعاملی تأکید کرده است، در حالی که یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدارس باید به دانش‌آموزان کمک کنند تا تفاوت‌های فرهنگی را به‌عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی در نظر بگیرند. (Paris & Alim, 2023)

جامعه

یافته‌ها تأکید می‌کنند که ایجاد فضای صمیمی و احترام به تنوع فرهنگی در مدارس، به تقویت همدلی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک می‌کند. این یافته با مطالعات هالینز (۲۰۲۱) همسو است که بر اهمیت ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر تأکید کرده‌اند. اما، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدارس باید به‌گونه‌ای عمل کنند که همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی‌شان، احساس امنیت و احترام کنند. این امر می‌تواند به افزایش انگیزه یادگیری و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان منجر شود. این رویکرد در مطالعات قبلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. برای مثال، مطالعه هالینز (۲۰۲۱) بیشتر بر اهمیت ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر تأکید کرده است، در حالی که یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدارس باید به دانش‌آموزان کمک کنند تا تفاوت‌های فرهنگی را به‌عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی در نظر بگیرند. (Hollins, 2021)

تعارض‌های فرهنگی

یافته‌ها نشان می‌دهد که تعارض‌های فرهنگی یکی از چالش‌های اصلی در مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس است. این یافته با مطالعات دیردورف (۲۰۲۳) همسو است که بر اهمیت آموزش معلمان در زمینه مدیریت تنوع فرهنگی تأکید کرده‌اند. از این رو، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدارس باید با برنامه‌ریزی درسی چندفرهنگی و آموزش معلمان، به کاهش این تعارضات کمک کنند. این رویکرد می‌تواند به ایجاد محیط‌های آموزشی عادلانه‌تر و فراگیرتر منجر شود. این یافته در مطالعات قبلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. برای مثال، مطالعه

دیردورف (۲۰۲۳) بیشتر بر اهمیت آموزش معلمان تأکید کرده است، در حالی که یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدارس باید به دانش‌آموزان کمک کنند تا تفاوت‌های فرهنگی را به عنوان یک فرصت برای یادگیری و رشد شخصی در نظر بگیرند. (Deardorff, 2023)

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس نیازمند توجه به چندین بعد کلیدی است، از جمله نقش خانواده، سیاست‌های مدرسه، محتواها و روش‌های آموزشی، تعاملات اجتماعی و چالش‌های ناشی از تعارضات فرهنگی. این یافته‌ها از نظریه‌های موجود در زمینه آموزش چندفرهنگی حمایت می‌کنند و نشان می‌دهند که مدارس باید به گونه‌ای عمل کنند که همه دانش‌آموزان، صرف نظر از پیشینه فرهنگی‌شان، احساس تعلق و احترام کنند.

نظریه مدیریت جامع تنوع فرهنگی مدارس

یافته‌های این مطالعه به ارائه نظریه‌ای جدید کمک می‌کنند که می‌توان آن را "نظریه مدیریت جامع تنوع فرهنگی در مدارس" نامید. این نظریه بر این ایده استوار است که مدیریت تنوع فرهنگی نیازمند یک رویکرد جامع و چندبعدی است که شامل مشارکت خانواده‌ها، طراحی سیاست‌های چندفرهنگی، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع، ایجاد محیط‌های فراگیر و کاهش تعارضات فرهنگی می‌شود. این نظریه می‌تواند به عنوان چارچوبی برای تحقیقات آینده و طراحی برنامه‌های آموزشی چندفرهنگی مورد استفاده قرار گیرد.

محدودیت‌های پژوهش:

این پژوهش، علیرغم دستاوردهای قابل توجه، با محدودیت‌هایی همراه است که باید در تفسیر یافته‌ها و تعمیم نتایج به دقت مورد توجه قرار گیرد. نخست آنکه، نمونه‌گیری این مطالعه به مدیران مدارس در یک منطقه جغرافیایی خاص محدود شد، که این امر ممکن است قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج به سایر مناطق با شرایط فرهنگی و آموزشی متفاوت را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین، انجام مطالعات گسترده‌تر در مناطق مختلف جغرافیایی و فرهنگی برای تأیید و گسترش یافته‌های این تحقیق ضروری است. دوم، با وجود تلاش‌های صورت گرفته برای انتخاب مشارکت‌کنندگانی با تجربیات متنوع، ممکن است برخی از ابعاد پیچیده و ظریف مدیریت تنوع فرهنگی که در چارچوب این مطالعه مورد بررسی قرار نگرفته‌اند، در تحقیقات آتی مورد کاوش قرار گیرند. این امر می‌تواند به درک جامع‌تر و عمیق‌تری از چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با مدیریت تنوع فرهنگی در محیط‌های آموزشی منجر شود. سوم، تمرکز این مطالعه تنها بر دیدگاه‌های مدیران مدارس بود و نظرات سایر ذینفعان کلیدی، از جمله معلمان، دانش‌آموزان، والدین، در آن لحاظ نشد. این محدودیت ممکن است تصویر کاملی از پویایی‌های موجود در مدیریت تنوع فرهنگی ارائه ندهد.

مدیریت تنوع فرهنگی در محیط‌های آموزشی به عنوان یک ضرورت راهبردی در عصر جهانی شدن، نیازمند اتخاذ رویکردهایی نظام‌مند و مبتنی بر شواهد است. یکی از راهبردهای کلیدی در این زمینه، طراحی و اجرای برنامه‌های توسعه حرفه‌ای برای معلمان است که بر ارتقای شایستگی‌های بین فرهنگی آنان متمرکز باشد. این برنامه‌ها باید شامل آموزش‌هایی در زمینه درک تفاوت‌های فرهنگی، کاهش سوگیری‌های ناخودآگاه، و به کارگیری روش‌های تدریس فراگیر باشد تا معلمان بتوانند به طور مؤثر با دانش‌آموزان از پیشینه‌های متنوع تعامل کنند. همچنین، بازطراحی برنامه‌های درسی با هدف انعکاس تنوع فرهنگی، قومی، و مذهبی جامعه، از دیگر اقدامات ضروری است. این بازنگری می‌تواند از طریق گنجاندن متون، منابع آموزشی، و فعالیت‌هایی که نمایانگر فرهنگ‌های مختلف هستند، تحقق یابد. چنین رویکردی نه تنها به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا هویت فرهنگی خود را بشناسند و ارزش گذارند، بلکه آنان را برای زندگی در جامعه‌ای چندفرهنگی آماده می‌سازد. ایجاد سازوکارهای نهادی برای تسهیل گفت‌وگوهای بین فرهنگی نیز از جمله راهکارهای اثربخش در این حوزه است. تشکیل گروه‌های بحث و تبادل نظر با هدایت معلمان یا مشاوران آموزشی، می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا با دیدگاه‌ها و تجربیات متفاوت آشنا شوند و درک متقابل خود را افزایش دهند. این فرآیند به کاهش کلیشه‌ها و پیش‌داوری‌های منتهی شده و فضایی همدلانه در محیط مدرسه ایجاد می‌کند.

علاوه بر این، ارزیابی دوره‌ای سیاست‌ها و برنامه‌های مرتبط با مدیریت تنوع فرهنگی، به منظور سنجش اثربخشی آن‌ها، از اهمیت بالایی برخوردار است. این ارزیابی‌ها باید با مشارکت ذینفعان اصلی، از جمله دانش‌آموزان، والدین، و کارکنان آموزشی انجام شود تا اطمینان حاصل گردد که نیازها و انتظارات همه گروه‌ها در نظر گرفته شده است. در نهایت، تشویق مشارکت فعال خانواده‌ها در فرآیند آموزشی، به ویژه از طریق برگزاری کارگاه‌ها، جلسات مشاوره، و پروژه‌های مشترک، می‌تواند به تقویت همکاری بین خانه و مدرسه و ایجاد محیطی حمایتی برای دانش‌آموزان کمک کند. این راهبردها، در صورت اجرای صحیح، نه تنها به مدیریت اثرگذار تنوع فرهنگی در مدارس منجر می‌شوند، بلکه به

ایجاد محیطی آموزشی کمک می‌کنند که در آن همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از پیشینه فرهنگی خود، احساس ارزشمندی و تعلق خاطر داشته باشند. چنین محیطی به نوبه خود، به تحقق عدالت آموزشی و پرورش شهروندانی مسئول و آگاه در جامعه‌ای چندفرهنگی کمک خواهد کرد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مدیریت تنوع فرهنگی در مدارس نیازمند رویکردی جامع و چندبعدی است که شامل مشارکت خانواده‌ها، طراحی سیاست‌های آموزشی چندفرهنگی، استفاده از روش‌های تدریس متنوع، ایجاد محیط‌های فراگیر و کاهش تعارضات فرهنگی می‌شود. این یافته‌ها نه تنها با پژوهش‌های پیشین همسو هستند، بلکه با ارائه‌ی بینش‌های جدید، گام‌هایی فراتر از ادبیات موجود برداشته‌اند. در ادامه، این یافته‌ها در قالب ابعاد کلیدی مدیریت تنوع فرهنگی بررسی و تحلیل می‌شوند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این پژوهش اصول اخلاقی رعایت شد و تمامی آزمودنی‌ها فرم رضایت‌نامه آگاهانه را تکمیل کردند. مشارکت داوطلبانه بود و اطلاعات شخصی محرمانه نگه داشته شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برآمده از یک پروژه پژوهشی گروهی است که توسط گروهی از دانشجویان دکتری تخصصی رشته مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، با نظارت نویسنده مسئول به سرانجام رسیده است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Afroz, Gh. (2019). Management of cultural diversity in education: Opportunities and challenges. *Quarterly Journal of Education and Development*, 12(3), 45-60. [in Persian]
- Banks, J. A. (2021). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching*. Routledge.
- Banks, J. A. (2022). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching*. Pearson.
- Bennett, C. I. (2023). *Comprehensive multicultural education: Theory and practice*. Pearson.
- Bennett, J. M. (2023). Multicultural learning environments and academic achievement: A comparative study. *Journal of Educational Psychology*, 115(3), 456-472.
- Bennett, M. J. (2022). *Developing intercultural competence in education*. Intercultural Press.
- Chen, X., & Schmidtke, C. (2021). *Global perspectives on multiculturalism in education*. Springer.
- Deardorff, D. K. (2023). *Intercultural competence in education: From theory to practice*. Sage.
- Deardorff, D. K. (2023). *Intercultural competence in education: Teaching and learning for social justice*. Palgrave Macmillan.
- Deardorff, D. K. (2023). *Intercultural competence in higher education: International approaches, assessment, and application*. Routledge.
- Farhadi, A., & Sadeghi, N. (2020). The role of teachers in managing cultural diversity. *Research Journal of Education and Training*, 8(2), 78-95. [in Persian]

- García, E., & Weiss, E. (2019). Education and cultural diversity: Challenges and opportunities. Harvard Education Press.
- Gay, G. (2022). Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice. Teachers College Press.
- Grant, C. A., & Sleeter, C. E. (2021). Doing multicultural education for achievement and equity. Routledge.
- Grant, C. A., & Sleeter, C. E. (2021). Turning on learning: Five approaches for multicultural teaching. Wiley.
- Hollins, E. R. (2021). Culture in school learning: Revealing the deep meaning. Routledge.
- López, F. (2021). Culturally responsive teaching in diverse classrooms. Teachers College Press.
- Lucas, T., & Villegas, A. M. (2022). Preparing teachers for culturally responsive practice in diverse classrooms. *Teachers College Record*, 124(5), 78-102.
- Maylor, U. (2022). Educational leadership and diversity: Developing culturally responsive school leaders. Routledge.
- Noguera, P. (2020). The role of teachers in promoting multicultural education. *Journal of Educational Equity*, 12(3), 45–60.
- Paris, D., & Alim, H. S. (2023). Culturally sustaining pedagogies: Teaching and learning for justice in a changing world. Teachers College Press.
- Sleeter, C. E. (2020). Multicultural education and critical pedagogy. Routledge.
- Villegas, A. M., & Lucas, T. (2022). Preparing culturally responsive teachers: Rethinking the curriculum. *Journal of Teacher Education*, 73(2), 123–135.
- Villegas, A. M., & Lucas, T. (2022). Educating culturally responsive teachers: A coherent approach. SUNY Press.